

Naxçıvan Muxtar Respublikasının Baş naziri cənab Cabbar Musayevin 2025-ci ilin yekunlarına dair hesabat

MƏRUZƏSİ

**Hörmətli Bəxtiyar müəllim,
Hörmətli deputatlar,**

Bu gün Naxçıvan Muxtar Respublikasının Nazirlər Kabineti tərəfindən 2025-ci ildə görülmüş işlər və həyata keçirilmiş fəaliyyətin nəticələri barədə hesabat qanunverici orqana təqdim olunur. Hesabatlılıq səmərəli və işgüzar əməkdaşlığın daha da möhkəmləndirilməsinə xidmət etməklə yanaşı, görülmüş işlərin, qarşıda duran əsas vəzifələrin və prioritet istiqamətlərin birgə müzakirəsi üçün əlverişli imkan yaradır.

2025-ci il Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Müzəffər Ali Baş Komandan cənab İlham Əliyevin 2024-cü il 28 dekabr tarixli Sərəncamı ilə "Konstitusiyaya və Suverenlik İli" elan edilməsi Konstitusiyamızın qəbul edilməsinin 30-cu ildönümü və Vətən müharibəsində qazanılmış tarixi qələbənin 5-ci ildönümü fonunda xüsusi siyasi və ideoloji əhəmiyyət daşıdığıdır. Bu qərar dövlətçilik ənənələrinin daha da möhkəmləndirilməsinə, milli birliyin gücləndirilməsinə, hüquqi dövlət quruculuğu istiqamətində aparılan siyasətin ardıcıl davamına xidmət etmişdir. İlin yekunları bir daha təsdiq edir ki, Azərbaycan milli maraqlarını qətiyyətlə qoruyan, strateji hədəflərini ardıcıl və məqsədyönlü şəkildə həyata keçirən, müasir çağırışlara çevik və adekvat cavab verən güclü dövlətdir. Bütün bunlar 2025-ci ilin ölkəmizin müasir inkişaf tarixində növbəti uğurlu və əlamətdar mərhələ kimi dəyərləndirilməsinə əsas yaradır.

Ötən ilin ən mühüm siyasi hadisələrindən biri 8 avqust tarixində Vaşinqtonda keçirilmiş Zirvə görüşündə əldə olunan nəticələr olmuşdur. Azərbaycan, Amerika Birləşmiş Ştatları və Ermənistan liderlərinin iştirakı ilə baş tutmuş həmin görüş zamanı Azərbaycan və Ermənistan rəhbərləri tərəfindən, ABŞ Prezidentinin isə şahid qismində imzaladığı Birgə Bəyannamə, eləcə də "Azərbaycan Respublikası ilə Ermənistan Respublikası arasında sülhün və dövlətlərarası münasibətlərin təsis olunması haqqında Saziş" layihəsinin paraflanması və əldə olunmuş digər razılaşmalar bölgədə yeni geosiyasi reallıqların daha da möhkəmlənməsinə, regionda dayanıqlı sülhün və davamlı inkişafın təmin olunmasına əlverişli şərait yaratmışdır.

Vaşinqton sammitində, eyni zamanda, Azərbaycanın əsas hissəsi ilə Naxçıvan Muxtar Respublikası arasında maneəsiz bağlantının təmin edilməsinə nəzərdə tutan "Beynəlxalq Sülh və Rifah Naminə Tramp Marşrutu" – TRIPP layihəsi üzrə də razılıq əldə edilmişdir. Bununla yanaşı, ATƏT-in Minsk prosesi və ona bağlı strukturların fəaliyyətinin dayandırılmasına nail olunmuş, beləliklə, Ermənistan-Azərbaycan münaqişəsinin beynəlxalq gündəlikdən çıxarılması istiqamətində mühüm siyasi mərhələ başa çatdırılmışdır.

2025-ci il 23 aprel tarixində Pekində "Azərbaycan Respublikası ilə Çin Xalq Respublikası arasında hərtərəfli strateji tərəfdaşlıq əlaqələrinin qurulması haqqında Birgə Bəyanat"ın imzalanması, 4 iyul tarixində Xankəndi şəhərində İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatının 17-ci Zirvə görüşünün keçirilməsi, eləcə də 7 oktyabr tarixində Qəbələdə Türk Dövlətləri Təşkilatının Dövlət Başçıları Şurasının

12-ci Zirvə Görüşünün keçirilməsi bu əlaqələrin daha da möhkəmlənməsinə mühüm töhfə vermişdir. 2025-ci il həm də şanlı Zəfərimizin təntənəsinin, milli birliyimizin və gücümüzün bir daha nümayiş olunduğu il kimi tarixə yazıldı. 8 noyabr tarixində Bakının Azadlıq meydanında Vətən müharibəsində Qələbənin beşinci ildönümünə həsr olunmuş hərbi paradın keçirilməsi dövlətimizin qüdrətinin və ordumuzun peşəkarlığının parlaq təzahürü oldu.

Bu gün ölkəmizdə sabitlik, cəmiyyətdə müşahidə olunan ruh yüksəkliyi, təhlükəsizliyə və gələcəyə inamın daha da artması qarşıda duran bütün vəzifələrin uğurla həyata keçiriləcəyinə ciddi əsas verir. Bütün bunlar Azərbaycana bundan sonra da inamla irəliləməyə, milli maraqlarını qətiyyətlə təmin etməyə, dövlətçilik mövqelərini daha da möhkəmləndirməyə və qarşıya qoyduğu strateji hədəflərə uğurla çatmağa geniş imkan yaradır.

2025-ci il Naxçıvan Muxtar Respublikasının sosial-iqtisadi inkişafı əlamətdar nəticələrlə müşayiət olunmuşdur. Cənab Prezident İlham Əliyevin müəyyənləşdirdiyi sosial-iqtisadi inkişaf strategiyasına uyğun olaraq Naxçıvan Muxtar Respublikasında qazanılmış nailiyyətlər həm iqtisadi potensialın gücləndirilməsinə, həm də sosial rifahın yüksəldilməsinə xidmət etmiş, regionun gələcək inkişafı üçün etibarlı və möhkəm təməl yaratmışdır.

Hesabat dövründə Naxçıvan Muxtar Respublikasında ümumi daxili məhsulun həcmi əvvəlki illə müqayisədə real ifadədə 3,8 faiz artaraq 1 milyard 709,4 milyon manat təşkil etmişdir. ÜDM-in 29,7 faizi məhsul istehsalının, 59,2 faizi xidmət sahələrinin, 11,1 faizi isə məhsula və idxala xalis vergilərin payına düşmüşdür.

Əhalinin hər nəfərinə düşən ÜDM isə 3,4 faiz artaraq 3 624,2 manat olmuşdur. İqtisadi strukturda əsas payı xidmət sektoru tutmuşdur. Əsas kapitalla 397,3 milyon manat vəsait yönəldilmişdir ki, bu da 2024-cü illə müqayisədə 45,2 faiz çoxdur. Həmin vəsaitin 72,1 faizi tikinti-quraşdırma işlərinə sərf edilmişdir. Əsas kapitalla qoyulan investisiyaların artımı, əsasən, yaşayış binalarının tikintisi, sənaye istehsal sahələrinin genişləndirilməsi, dəmiryolu və enerji təsərrüfatının yenilənməsi ilə bağlı olmuşdur. Sənaye sahəsində 474,2 milyon manat dəyərində məhsul istehsal edilmiş, bu da 2024-cü illə müqayisədə 7,2 faiz çox olmuşdur. Sənaye məhsulunun əsas hissəsi emal sənayesinin payına düşmüşdür. Kənd təsərrüfatında isə 402,2 milyon manat həcmində məhsul istehsal olunmuşdur. İnformasiya və rabitə xidmətləri 35,2 milyon manat təşkil etmişdir. Pərakəndə ticarət dövriyyəsi 1 milyard 366,3 milyon manat olmuş və 4,0 faiz artmışdır. Əhaliyə göstərilən ödənişli xidmətlərin həcmi isə 198,4 milyon manat təşkil etmişdir. Nəqliyyat sektorunda da müsbət dinamika davam etmişdir. Yük daşınması 7,2 milyon ton, sərnişin daşınması isə 48,1 milyon nəfər olmuşdur. Müvafiq olaraq yük daşınmasında 1,0 faiz, sərnişin daşınmasında isə 1,3 faiz artım qeydə alınmışdır.

2025-ci ildə Naxçıvan Muxtar Respublikasında xarici ticarət dövriyyəsi 130,1 milyon ABŞ dolları təşkil etmişdir. Bunun 13,6 milyon ABŞ dolları və ya 10,4 faizi ixracın, 116,5 milyon ABŞ dolları və ya 89,6 faizi isə idxalın payına düşmüşdür. 2024-cü illə müqayisədə xarici ticarət dövriyyəsi 3,7 faiz artmışdır. Bu dövrdə idxal 1,4 faiz, ixrac isə 28,4 faiz artmışdır. 2024-cü illə müqayisədə istehlak qiymətləri indeksi 107,8%, o cümlədən qida məhsulları, içkilər və bütün

məmulatları üzrə 108,6%, qeyri-qida məhsulları üzrə 108,0%, əhaliyə göstərilən ödənişli xidmətlər üzrə 106,5% təşkil etmişdir.

2025-ci ildə Naxçıvan Muxtar Respublikasında demografik və əmək bazarı göstəricilərində bir sıra istiqamətlər üzrə müsbət dinamika müşahidə edilmişdir. 2026-cı il 1 yanvar tarixinə muxtar respublika əhalisinin sayı 472 429 nəfərə çatmışdır ki, bu da əvvəlki ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 1 486 nəfər və ya 0,3 faiz çoxdur. Əhalinin məşğulluq vəziyyətinə nəzər saldıqda 2026-cı il 1 yanvar tarixinə iqtisadi fəal əhalinin sayı 275 513 nəfər olmuşdur ki, bu da əvvəlki ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 6 545 nəfər və ya 2,4 faiz çoxdur. Məşğul əhalinin sayı isə 261 009 nəfər təşkil etmiş, bir il ərzində 1 718 nəfər və ya 0,7 faiz artmışdır. Qeydiyyatda olan işsizlərin sayı 14 504 nəfər olmuş, işaxtaranların sayı 22 257 nəfərə çatmışdır.

Hesabat dövründə muzzla çalışan işçilərin sayı 60 977 nəfər olmuş, onlardan 37 865 nəfəri və ya 62,1 faizi dövlət sektorunda, 23 112 nəfəri və ya 37,9 faizi qeyri-dövlət sektorunda fəaliyyət göstərmişdir. 2025-ci ildə muxtar respublikada 750 yeni iş yeri açılmışdır. Yeni iş yerlərinin 31,6 faizi dövlət, 68,4 faizi isə qeyri-dövlət sektorunda yaradılmışdır. Bununla yanaşı, yeni iş yerlərinin 34,7 faizi yeni yaradılmış, 65,3 faizi isə mövcud müəssisə və təşkilatlarda formalaşdırılmışdır. Muzzla çalışan işçilərin orta aylıq nominal əməkhaqqı 822,3 manat təşkil etmişdir ki, bu, 2024-cü illə müqayisədə 5,1 faiz çoxdur. Dövlət sektorunda orta aylıq nominal əməkhaqqı 929,4 manat, qeyri-dövlət sektorunda isə 648,8 manat olmuşdur. Müvafiq olaraq dövlət sektorunda 5,8 faiz, qeyri-dövlət sektorunda isə 2,8 faiz artım qeydə alınmışdır.

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2023-cü il 5 iyun tarixli Sərəncamı ilə təsdiq edilmiş "Naxçıvan Muxtar Respublikasının sosial-iqtisadi inkişafına dair 2023–2027-ci illər üçün Dövlət Proqramı" muxtar respublikanın dayanıqlı inkişafının təmin olunmasına, innovativ və yüksək texnologiyalara əsaslanan sənaye müəssisələrinin formalaşdırılmasına, sahibkarlığın dəstəklənməsinə, istehsal sahəsində məşğulluğun artırılmasına, eləcə də təhsil, səhiyyə, mədəniyyət, kənd təsərrüfatı, turizm və yol infrastrukturunun inkişafına yönəlmişdir. Dövlət Proqramının məqsədyönlü və sistemli icrasını təmin etmək məqsədilə Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2024-cü il 17 dekabr tarixli Sərəncamı ilə prioritet istiqamətlər üzrə "Naxçıvan Muxtar Respublikasının sosial-iqtisadi inkişafına dair 2023–2027-ci illər üçün Dövlət Proqramı"nın 2025–2027-ci illər üzrə Təfəsilatlı Tədbirlər Planı" təsdiq edilmişdir. Təfəsilatlı Tədbirlər Planına əsasən 2025-ci il üzrə ümumilikdə 204 tədbirin icrası nəzərdə tutulmuş, onlardan 51 tədbirin əsas icraçısı Naxçıvan Muxtar Respublikasının Nazirlər Kabineti müəyyən edilmiş, bunlardan 46-sı maliyyə təminatlı tədbirləri əhatə etmişdir.

2025-ci ildə Dövlət Proqramında nəzərdə tutulan tədbirlərin həyata keçirilməsi üçün müxtəlif istiqamətlər üzrə ümumilikdə 50,2 milyon manat vəsait cəlb olunmuşdur ki, bu vəsaitin 27,5 milyon manatı Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2025-ci il 10 yanvar tarixli Sərəncamı ilə dövlət büdcəsində dövlət əsaslı vəsait qoyuluşu (investisiya xərcləri) hesabına, 1 milyon manatı Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2025-ci il 22 may tarixli Sərəncamı ilə Prezidentin Ehtiyat Fondundan, 9,1 milyon manatı Naxçıvan Muxtar Respublikası

Nazirlər Kabinetinin 2025-ci il 10 fevral tarixli Sərəncamı ilə avtomobil yollarının əsaslı və cari təmiri üçün nəzərdə tutulmuş vəsaitdən, 7,3 milyon manatı Naxçıvan Muxtar Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2025-ci il 12 fevral tarixli Sərəncamı ilə dövlət əsaslı vəsait qoyuluşu (investisiya xərcləri) üçün nəzərdə tutulmuş vəsaitdən, 3,7 milyon manatı Naxçıvan Muxtar Respublikasının “Avtomobil Yolları” Məqsədli Büdcə Fondundan, 165 min manatı isə Naxçıvan Muxtar Respublikasının Ehtiyat Fondundan ayrılmışdır. 2025-ci ildə ayrılmış ümumi vəsaitin 43 milyon manatı və ya 86 faizi xərclənmişdir.

Naxçıvan Muxtar Respublikasının sosial-iqtisadi inkişafının sürətləndirilməsi, müasir tələblərə cavab verən infrastrukturun qurulması və regionun uzunmüddətli, dayanıqlı inkişafının təmin olunması məqsədilə 2025-ci il üzrə investisiya layihələri çərçivəsində genişmiqyaslı tədbirlərin həyata keçirilməsi nəzərdə tutulmuşdur. Bu çərçivədə ümumilikdə 30 müxtəlif infrastruktur və sosialyönümlü tədbirin icrası planlaşdırılmışdır. Həmin tədbirlər regionun iqtisadi potensialının artırılmasına, əhalinin həyat şəraitinin yaxşılaşdırılmasına, kommunal və nəqliyyat xidmətlərinin keyfiyyətinin yüksəldilməsinə, eləcə də regionun investisiya cəlbədiciliyinin artırılmasına xidmət etmişdir. 2025-ci ildə Naxçıvan Muxtar Respublikası büdcəsinin əsaslı vəsait qoyuluşu xərcləri çərçivəsində ümumilikdə 22 milyon manat vəsait ayrılmışdır. Layihələrin icrası üçün ayrılmış vəsaitin 99 faizi, yəni 21,8 milyon manatı bağlanmış müqavilələr üzrə xərclənmişdir.

2025-ci ildə “Naxçıvan Muxtar Respublikasının sosial-iqtisadi inkişafına dair 2023–2027-ci illər üçün Dövlət Proqramı” çərçivəsində şəhər, qəsəbə və kənddaxili avtomobil yollarının yenidən qurulması və abadlaşdırılması üzrə mühüm layihələndirmə işləri görülmüşdür. Bu istiqamətdə ümumilikdə 52 layihə üzrə 723 km uzunluğunda avtomobil yolunun layihələndirilməsi işləri aparılmışdır. Hazırda bu layihələrin ekspertizadan keçirilməsi istiqamətində işlər davam etdirilir. Əlavə olaraq, 2025-ci ildə 55 km uzunluğunda avtomobil yolları yenidən qurulmuş və ya əsaslı təmir edilmişdir.

2025-ci ildə Naxçıvan Muxtar Respublikasında sənaye infrastrukturunun genişləndirilməsi, investisiya mühitinin yaxşılaşdırılması və sahibkarlıq fəaliyyətinin təşviqi istiqamətində tədbirlər davam etdirilmişdir. Hesabat dövründə Şərur Sənaye Məhəlləsinin istismara hazırlanması, Naxçıvan Sənaye Parkının təşkili və azad iqtisadi zonanın yaradılması üzrə institusional və normativ işlər aparılmışdır. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2024-cü il 5 dekabr tarixli 240 nömrəli Fərmanı ilə yaradılmış Naxçıvan Sənaye Parkının fəaliyyəti üçün Naxçıvan şəhərinin cənub-qərb hissəsində, Naxçıvan-Sədərək avtomobil yolunun cənubunda yerləşən 310 hektar torpaq sahəsi ayrılmış, parkda yaradılması məqsəduyğun hesab olunan prioritet sahələr üzrə təkliflər hazırlanaraq aidiyyəti üzrə təqdim edilmişdir. Təklif edilən istiqamətlər yeyinti sənayesi, aqrar sənaye, kimya sənayesi, neft-kimya, metallurgiya, yüngül sənaye, maşınqayırma, qeyri-metal məmulatlar, sellüloz-kağız məhsulları, tikinti materialları və müxtəlif xidmət sahələrini əhatə edir. Xüsusilə qida emalı, tekstil, tikinti materialları, günəş panelləri, qablaşdırma vasitələri, logistika, anbar, poçt, bank və texniki xidmət sahələri parkın əsas inkişaf istiqamətləri kimi müəyyən olunmuşdur.

2025-ci ildə “Naxçıvan Muxtar Respublikasının sosial-iqtisadi inkişafına dair 2023–2027-ci illər üçün Dövlət Proqramı”nda nəzərdə tutulmuş əlverişli biznes mühitinin yaradılması prioritet istiqaməti üzrə hüquqi və fiziki şəxslər üçün vergi, gömrük, sosial sığorta və digər sahələrdə güzəştlərin tətbiq edilməsi məqsədilə bir sıra qanun layihələri hazırlanmışdır. Həmin qanun layihələri əsasında 9 dekabr 2025-ci il tarixində Azərbaycan Respublikasının müvafiq Qanunu qəbul edilmiş və 1 yanvar 2026-cı il tarixindən etibarən müəyyən edilmiş güzəştlərin tətbiqinə başlanılmışdır. Qəbul edilmiş dəyişikliklərə əsasən sosial sığorta sahəsində Naxçıvan Muxtar Respublikasının rezidenti olan, qeyri-dövlət sektoruna aid edilən və müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi iqtisadi fəaliyyət növləri təsnifatına uyğun olaraq bilavasitə istehsal, o cümlədən emal və hasilat sahəsində (neft-qaz sektoru istisna olmaqla) fəaliyyət göstərən sığortaedənlər tərəfindən ödənilmiş məcburi dövlət sosial sığorta haqlarının müəyyən hissəsinin dövlət büdcəsinin vəsaiti hesabına subsidiyalaşdırılması nəzərdə tutulmuşdur. Qanunvericiliyə əsasən bu subsidiyalaşdırma mexanizmi 1 yanvar 2026-cı il tarixindən 1 yanvar 2036-cı il tarixinədək tətbiq ediləcək və müvafiq hissə və müddətlər üzrə həyata keçiriləcəkdir.

Həmçinin Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsində edilmiş dəyişikliklərə əsasən Naxçıvan Muxtar Respublikasında vergi uçotuna alınmış və bilavasitə muxtar respublika ərazisində fəaliyyət göstərən vergi ödəyicilərinə 1 yanvar 2026-cı il tarixindən etibarən 10 il müddətinə bir sıra vergi güzəştlərinin tətbiqinə başlanılmışdır. Bu güzəştlər istehsal, o cümlədən emal və hasilat fəaliyyəti, topdansatış ticarət, tikinti və xidmət sahələri (əhaliyə göstərilən xidmətlər istisna olmaqla), turizm, pərakəndə ticarət, ictimai iaşə və digər əhaliyə xidmət sahələrində fəaliyyət göstərən vergi ödəyicilərini əhatə edir. Qanunvericiliyə əsasən qeyd olunan fəaliyyət sahələri üzrə Naxçıvan Muxtar Respublikasının rezidentləri mənfəət (gəlir) vergisindən, əmlak vergisindən, torpaq vergisindən və sadələşdirilmiş vergidən azad edilmişdir. Eyni zamanda, muxtar respublika rezidenti olan hüquqi şəxslərin səhmdarlarının (payçıların) əldə etdiyi dividend gəlirləri də vergidən azad edilmişdir. Bundan əlavə, Vergi Məcəlləsinə edilmiş dəyişikliklərə uyğun olaraq sənaye və texnologiyalar parklarının, sənaye məhəllələrinin rezidentləri, həmçinin investisiya təşviqi sənədi almış Naxçıvan Muxtar Respublikasının rezidenti olan hüquqi şəxslər və fərdi sahibkarlar tərəfindən istehsalın, xidmətlərin, elmi-tədqiqat və təcrübə-konstruktor işlərinin həyata keçirilməsi məqsədilə xammal, material, texnika, texnoloji avadanlıq və qurğuların idxalı əlavə dəyər vergisindən azad edilmişdir.

Eyni zamanda, “Gömrük tarifi haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa edilmiş dəyişikliklərə əsasən Naxçıvan Muxtar Respublikasına idxal olunan məhsullar üzrə gömrük tariflərinin 1 yanvar 2026-cı il tarixindən etibarən 10 il müddətinə tənzimlənməsi nəzərdə tutulmuşdur. Həmin dəyişikliklərə əsasən Naxçıvan Muxtar Respublikasının ərazisində yerləşən sənaye və texnologiyalar parklarının, həmçinin sənaye məhəllələrinin rezidentləri, eləcə də investisiya təşviqi sənədi almış hüquqi şəxslər və fərdi sahibkarlar tərəfindən müvafiq icra hakimiyyəti orqanının təsdiqedicisi sənədi əsasında istehsal, xidmət, elmi-tədqiqat və təcrübə-konstruktor işlərinin həyata keçirilməsi məqsədilə xammal və

materialların, habelə texnika, texnoloji avadanlıq və qurğuların idxalı gömrük rüsumlarından azad edilmişdir.

2025-ci ildə fiskal dayanıqlığın möhkəmləndirilməsi və büdcə balansının qorunması diqqətdə saxlanılmışdır. Belə ki, Naxçıvan Muxtar Respublikasının büdcə göstəriciləri üzrə gəlir və xərclərin icrası davam etdirilmiş, yerli gəlirlərin artırılması, dotasiya asılılığının azaldılması və ayrı-ayrı gəlir mənbələri üzrə yüksək icra səviyyəsinin təmin olunması istiqamətində müsbət nəticələr əldə olunmuşdur.

Büdcə daxilolmalarının strukturunda yerli vergi, rüsum və yığımlar üzrə müsbət dinamika qeydə alınmışdır. 2025-ci ildə cəmi vergi, rüsum və yığımlar 207,4 milyon manat plana qarşı 290,6 milyon manat icra olunaraq 140 faiz səviyyəsində yerinə yetirilmişdir. Vergi orqanları tərəfindən yığılan vergilər 192,0 milyon manat plana qarşı 267,95 milyon manat olmuş və plan 140 faiz icra edilmişdir. Gömrük orqanları üzrə daxilolmalar 12,0 milyon manata qarşı 18,3 milyon manat olmaqla 153 faiz icra olunmuşdur. Digər daxilolmalar da planı xeyli üstələmişdir. Büdcə təşkilatlarının ödənişli xidmətlərindən daxilolmalar isə 2,6 milyon manat plana qarşı 2,5 milyon manat olmuş və plan 96 faiz səviyyəsində icra edilmişdir. Azərbaycan Respublikasının dövlət büdcəsindən ayrılan dotasiya 285,7 milyon manat plana qarşı 160,0 milyon manat təşkil etmiş, icra səviyyəsi 56 faiz olmuşdur. 2025-ci ildə Naxçıvan Muxtar Respublikası büdcəsinin xərcləri 505,2 milyon manat plana qarşı 445,6 milyon manat icra edilmiş və plan 88,2 faiz səviyyəsində yerinə yetirilmişdir.

Xərclərin 443,8 milyon manatı büdcə xərcləri, 1,8 milyon manatı isə büdcədən kənar xərclər hesabına formalaşmışdır. İqtisadi təsnifat üzrə ən böyük xərc istiqaməti əməyin ödənişi olmuşdur. Bu istiqamət üzrə 318,3 milyon manat plana qarşı 304,1 milyon manat icra olunmuş, icra səviyyəsi 96 faiz təşkil etmişdir. Əməyin ödənişi üzrə xərclər 2024-cü illə müqayisədə 6 faiz artmışdır. Malların, işlərin və xidmətlərin satın alınmasına 80,5 milyon manat plana qarşı 66,3 milyon manat yönəldilmiş və icra səviyyəsi 82 faiz olmuşdur. Qeyri-maliyyə aktivləri üzrə xərclər 69,7 milyon manat plana qarşı 46,7 milyon manat icra olunaraq 67 faiz səviyyəsində yerinə yetirilmişdir.

2025-ci ildə Naxçıvan Muxtar Respublikasında bank və bank olmayan kredit təşkilatları tərəfindən iqtisadiyyata yönəldilən kredit qoyuluşlarında, əhalinin bank əmanətlərində və nağdsız ödənişlərin həcmində artım müşahidə olunmuşdur. Bununla yanaşı, bank sektorunun bəzi kəmiyyət göstəricilərində, xüsusilə bank hesabları və ödəniş kartlarının sayında azalma qeydə alınmışdır. 2025-ci ildə muxtar respublikada fəaliyyət göstərən bank və bank olmayan kredit təşkilatları tərəfindən iqtisadiyyata yönəldilmiş kredit qoyuluşlarının ümumi həcmi 491,1 milyon manat təşkil etmişdir. Bu göstərici 2024-cü illə müqayisədə 81,1 milyon manat və ya 19,8 faiz çoxdur. Kredit qoyuluşlarının strukturunda ən böyük pay istehlak kreditlərinin payına düşmüşdür. Hesabat dövründə istehlak kreditləri 329,4 milyon manat təşkil etmiş və əvvəlki illə müqayisədə 19,4 milyon manat və ya 6,3 faiz artmışdır. Ən yüksək artım isə biznes kreditləri üzrə müşahidə olunmuşdur. 2024-cü ildə 73,3 milyon manat olan biznes kreditləri 2025-ci ildə 132,1 milyon manata yüksəlmişdir ki, bunun da səbəbi muxtar respublikada sahibkarlıq fəaliyyətinin və iqtisadi aktivliyin genişlənməsidir.

İpoteka kreditləri üzrə kredit qoyuluşları 10,1 milyon manat olmuş, əvvəlki illə müqayisədə 552 min manat və ya 5,8 faiz artmışdır. Kənd təsərrüfatına yönəldilmiş kreditlər isə 19,4 milyon manat təşkil etmiş, bu istiqamətdə 2,2 milyon manat və ya 13 faiz artım qeydə alınmışdır. 2026-cı il 1 yanvar tarixinə muxtar respublika əhalisinin banklardakı əmanətlərinin məbləği milli valyuta ekvivalentində 38,3 milyon manat təşkil etmiş, bu göstərici 2025-ci ilin əvvəli ilə müqayisədə 12,8 milyon manat və ya 50,1 faiz artmışdır. Ən mühüm göstəricilərdən biri nağdsız ödənişlərin həcmində qeydə alınmışdır. Belə ki, 2025-ci ildə nağdsız ödənişlərin həcmi 1 milyard 227,3 milyon manat təşkil etmişdir. Bu da əvvəlki illə müqayisədə 200,9 milyon manat və ya 19,6 faiz çoxdur.

Sahibkarlığın İnkişafı Fondu tərəfindən sahibkarlıq subyektlərinə 2025-ci il ərzində ümumilikdə 13,4 milyon manat məbləğində güzəştli kredit verilmişdir. Bu göstərici 2024-cü illə müqayisədə 9,1 milyon manat və ya 3,1 dəfə çoxdur. Eyni zamanda, maliyyələşdirilmiş layihələrin sayı ötən il 38 olduğu halda, 2025-ci ildə bu say 163-ə çatmış, beləliklə ötən illə müqayisədə 125 layihə və ya 4,3 dəfə artım qeydə alınmışdır.

Naxçıvan Muxtar Respublikasında elektrik enerjisi təsərrüfatında istehsal, ötürmə və təchizat sahələrində fəaliyyət 2025-ci ildə də davam etdirilmiş, elektrik stansiyalarında və şəbəkə infrastrukturunda planlı əsaslı və cari təmir işləri aparılmışdır. Görülən tədbirlər nəticəsində istehlakçıların elektrik enerjisi ilə təminatında dayanıqlığın və keyfiyyətin artırılması istiqamətində müsbət nəticələr əldə olunmuşdur. Hazırda muxtar respublikada ümumi gücü 244,8 meqavat olan elektrik stansiyaları fəaliyyət göstərir. Bu gücün 137 meqavatı istilik elektrik stansiyalarının, 68,4 meqavatı su elektrik stansiyalarının, 38 meqavatı günəş elektrik stansiyalarının, 1,1 meqavatı külək-günəş hibrid elektrik stansiyasının, 0,3 meqavatı isə külək elektrik stansiyasının payına düşür. 2025-ci ildə elektrik stansiyalarında ümumilikdə 507,6 milyon kVt/saat elektrik enerjisi istehsal olunmuşdur. Bu göstərici 2024-cü ildə istehsal edilmiş elektrik enerjisindən 22,9 milyon kVt/saat çoxdur.

Muxtar respublikada yaşıl enerji layihələrinin genişləndirilməsi istiqamətində mühüm addımlar atılmışdır. Ümumilikdə 7 992 hektar torpaq sahəsi, o cümlədən 5 129 hektar günəş, 2 863 hektar isə külək elektrik stansiyaları üçün nəzərdə tutulmuşdur. Kommunal infrastrukturun yenilənməsi istiqamətində ən mühüm sənədlərdən biri də Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2025-ci il 5 avqust tarixli 685 nömrəli Sərəncamı ilə təsdiq edilmiş "Naxçıvan Muxtar Respublikasının paylayıcı elektrik şəbəkəsinin yenidən qurulmasına və bərpasına dair 2026–2030-cu illər üçün Tədbirlər Planı"dır. Müvafiq Tədbirlər Planı çərçivəsində istismar müddəti başa çatmış 110 kV-luq "Ordubad-1", "Ordubad-2" və "Culfa" elektrik verilişi xətlərinin ikidövrəli yenidən qurulmasına başlanılmış, "Naxçıvan", "Babək", "Çeşməbasar" yarımstansiyalarında və Regional Rəqəmsal İdarəetmə Mərkəzinin (SCADA) binasında tikinti işləri davam etdirilmiş, "Yeni Culfa" yarımstansiyasının tikintisi isə başa çatdırılmışdır.

2025-ci ildə muxtar respublikada kənd təsərrüfatı sahəsində fəaliyyət davam etdirilmiş, 5 791,1 hektar sahədə yazlıq əkin aparılmış, bu göstərici ötən illə müqayisədə 117,4 hektar və ya 2,1 faiz artmışdır. Yazlıq əkinlərdə əsas artım

dənli-paxlalılar, qarğıdalı, tərəvəz və çoxillik otlar üzrə müşahidə olunmuşdur. Bununla yanaşı, dövlət dəstəyi mexanizmləri davam etdirilmiş, 2025-ci ildə 11 171 istehsalçıya ümumilikdə 3 884 476 manat subsidiya verilmişdir. Aqrar kreditləşmə də genişlənmiş, Sahibkarlığın İnkişafı Fondu tərəfindən 122 layihə üzrə 2,8 milyon manat aqrar kredit ayrılmışdır. Bundan əlavə, 41 sahibkara 1,9 milyon manatdan çox dəyərdə 49 ədəd texnika və texnoloji avadanlıq satılmışdır.

2025-ci ildə ət istehsalı 21,2 min ton, süd istehsalı 60,7 min ton, yumurta istehsalı 69,7 milyon ədəd, yun istehsalı isə 898,5 ton olmuşdur. Epizootik sabitliyin qorunması məqsədilə 448 yaşayış məntəqəsində monitorinqlər aparılmış, 9 adda xəstəliyə qarşı profilaktik peyvəndləmə və diaqnostik müayinələr həyata keçirilmiş, həmçinin 444 503 kvadratmetr sahədə dezinfeksiya işləri görülmüşdür.

Naxçıvan Muxtar Respublikasında əhalinin içməli suya olan tələbatının ödənilməsi, dayanıqlı su təminatının həyata keçirilməsi və kənd təsərrüfatı torpaqlarının suvarılması məqsədilə ümumilikdə 31 su anbarı fəaliyyət göstərir. 2026-cı il 1 yanvar tarixində həmin su anbarlarında ümumilikdə 75,8 milyon kubmetr həcmində su ehtiyatı mövcud olmuşdur. 2025-ci il ərzində su istifadəçilərinə 212 milyon kubmetr su verilmiş, təkrar suvarma da daxil olmaqla 142,5 min hektar torpaq sahəsi suvarılmışdır. Su təminatının yaxşılaşdırılması məqsədilə il ərzində yeni içməli su xətləri çəkilmiş, kaptajlar tikilmiş, mövcud xətlərdə və kaptajlarda təmir-bərpa işləri aparılmışdır. Həmçinin subartezian quyularının 39-na yeni nasos quraşdırılmış, ümumilikdə 566 quyu əsaslı təmir olunmuşdur.

Meliorasiya sahəsində il ərzində 5,4 km uzunluğunda selə qarşı istiqamətləndirici bənd tikilmiş, 279,7 km kanal, 329,5 km ara arx və 64,2 km kollektor lildən təmizlənmişdir. Bundan əlavə, 7,9 km içməli su, 5,4 km suvarma, 1,2 km kanalizasiya xətləri və digər mühəndis qurğuları yenidən qurulmuş, çoxsaylı şəbəkələrdə təmir-bərpa işləri aparılmışdır. Aparılmış meliorativ tədbirlər nəticəsində Şərur rayonunda 373 hektar, Babək rayonunda 414 hektar olmaqla, ümumilikdə 787 hektar torpaq sahəsində qrunt sularının səviyyəsi aşağı salınmış, şoranlaşmanın qarşısı alınmışdır.

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2024-cü il 10 oktyabr tarixli 320 nömrəli Sərəncamı ilə təsdiq edilmiş “Su ehtiyatlarından səmərəli istifadəyə dair Milli Strategiya” su ehtiyatlarının artırılması, keyfiyyətli içməli və suvarma suyu ilə təminatın yaxşılaşdırılması, bu sahədə idarəetmənin müasirləşdirilməsi, eləcə də beynəlxalq konvensiyaların tələblərinə uyğun əməkdaşlığın inkişaf etdirilməsi məqsədlərinə xidmət edir.

Milli Strategiyada nəzərdə tutulmuş tədbirlərin icrasının təmin edilməsi məqsədilə Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2024-cü il 24 oktyabr tarixli Sərəncamı qəbul edilmişdir. Bununla əlaqədar olaraq, Naxçıvan Muxtar Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2024-cü il 20 noyabr tarixli Sərəncamı ilə “Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2024-cü il 10 oktyabr tarixli Sərəncamı ilə təsdiq edilmiş “2024–2027-ci illərdə Su ehtiyatlarından səmərəli istifadəyə dair Milli Strategiyanın həyata keçirilməsi üzrə Tədbirlər Planı”nda icraçısı Naxçıvan Muxtar Respublikasının Nazirlər Kabineti müəyyən edilmiş tədbirlərin yerinə yetirilməsi həvalə edilən dövlət orqanları” təsdiq edilmişdir. Muxtar respublika

üzrə aidiyyəti icraçı qurumlar tərəfindən Milli Strategiyada nəzərdə tutulan tədbirlər üzrə nəticə indikatorları və hədəf göstəricilər müəyyənləşdirilmiş, onların illər üzrə bölgüsü hazırlanmışdır.

2025-ci ildə bioloji müxtəlifliyin qorunması, ekoloji nəzarət və təbii sərvətlərdən səmərəli istifadə istiqamətində nəzarət tədbirləri gücləndirilmişdir. İl ərzində 3 411 rey-d-yoxlama aparılmış, 204 inzibati xəta aşkarlanmış, ümumilikdə 244 min manat cərimə tətbiq edilmiş, bunun 58 min manatı icra olunmuşdur. Rey-d-yoxlamaların sayı ötən illə müqayisədə 1 591 vahid artmışdır.

Meşələrin və yaşıllıqların artırılması istiqamətində 2025-ci ildə 22,5 hektar meşəsalma, 103 hektar meşəbərpa, 132,3 hektar toxumla əkin və 2,9 hektar toxmacarlıq işləri görülmüşdür. Ümumilikdə 260,7 hektar sahədə əkin-bərpa tədbirləri aparılmış, 49 min ting əkin dövriyyəsinə daxil edilmişdir. Mineral-xammal ehtiyatlarının istifadəsi üzrə 2025-ci ildə 3 yataq üzrə 29,2 hektar sahə hərraca çıxarılmış, eyni zamanda, bir sıra sahələrə geoloji ayırma statusu verilmiş, filiz və qeyri-filiz faydalı qazıntı yataqlarında geoloji-kəşfiyyat və axtarış-qiymətləndirmə işləri davam etdirilmişdir. Yeraltı suların monitorinqi çərçivəsində 79 tədqiqat quyusu və 298 mineral-termal bulaq üzrə rəqəmsal xəritə hazırlanmış, kadastr məlumatları yenilənmişdir. 2025-ci ildə qida zəncirinə dövlət nəzarətinin gücləndirilməsi istiqamətində müvafiq tədbirlər həyata keçirilmiş və ümumilikdə 127 yoxlama aparılmışdır. Heyvan sağlamlığının qorunması istiqamətində epizootoloji monitorinqlər aparılmış, nümunələr götürülmüş və heç bir təhlükəli xəstəlik aşkarlanmamışdır.

2025-ci ildə Naxçıvan Muxtar Respublikasında əmək münasibətlərinin tənzimlənməsi, məşğulluğun artırılması və işsiz və işaxtaran şəxslərin əmək bazarına inteqrasiyası istiqamətində müvafiq tədbirlər davam etdirilmişdir. Hesabat dövründə həm əmək qanunvericiliyinə nəzarət, həm də aktiv məşğulluq proqramları üzrə işlər genişləndirilmişdir. 2025-ci ildə mərkəzləşdirilmiş elektron informasiya sistemində dövlət sektoru üzrə 13 579, qeyri-dövlət sektoru üzrə 13 403 olmaqla, ümumilikdə 26 982 yeni əmək müqaviləsi bağlanmışdır. Dövrün sonuna "Əmək və məşğulluq" altsistemində 54 617 aktiv əmək müqaviləsi mövcud olmuşdur. 2025-ci ildə 663 nəfər haqqı ödənilən ictimai işlərə cəlb olunmuşdur. Bunlardan 537 nəfəri "DOST" İş Mərkəzi, 126 nəfəri isə Naxçıvan "DOST" İş Mərkəzi vasitəsilə cəlb edilmişdir. Özünüməşğulluq proqramı üzrə il ərzində aktivlə təmin olunanların sayı 564 nəfər olmuşdur.

2025-ci ildə Naxçıvan Muxtar Respublikasında Azərbaycan Respublikasının ərazi bütövlüyü uğrunda şəhid olmuş şəxslərin ailə üzvlərinin, müharibə veteranlarının və müharibə ilə əlaqədar əlilliyi müəyyən edilmiş şəxslərin sosial müdafiəsi daim diqqətdə saxlanılmışdır. Hesabat dövründə onların mənzil-məişət şəraitinin yaxşılaşdırılması, sosial ödənişlərlə təminatı, müalicə və reabilitasiya imkanlarının genişləndirilməsi, eləcə də əlavə sosial dəstək mexanizmlərinin tətbiqi istiqamətində işlər davam etdirilmişdir. 2025-ci il ərzində Naxçıvan şəhərində yerləşən çoxmənzilli yaşayış binasında müharibə ilə əlaqədar əlilliyi müəyyən edilmiş 3 şəxsə və 1 şəhid ailəsinə mənzil təyin edilmişdir. Hazırda muxtar respublika üzrə 156 imtiyazlı şəxs mənzil uçotundadır. Onlardan 67-si şəhid ailəsi üzvü, 81-i müharibə ilə əlaqədar əlilliyi müəyyən edilmiş şəxs, 5-i Çernobil qəzası ilə əlaqədar əlilliyi müəyyən edilmiş şəxs, 3-ü

isə gözdən əlilliyi olan şəxsdir. Bu şəxslərdən 61 nəfərin faktiki mənzil ehtiyacı müəyyən edilmişdir.

“Naxçıvan Muxtar Respublikasında Azərbaycan Respublikasının ərazi bütövlüyünün müdafiəsi ilə əlaqədar yaralananların və şəhid ailələrinin təminatına Dəstək Fondu” 2025-ci ildə fəaliyyətini davam etdirmişdir. Hesabat dövründə Fond tərəfindən 190 nəfər şəhid ailəsi üzvünə, 75 nəfər müharibə veteranına və müharibə ilə əlaqədar əlilliyi müəyyən edilmiş 135 şəxsə dəstək göstərilmiş, bu məqsədlə 252,7 min manat vəsait xərclənmişdir.

2025-ci ildə Naxçıvan Muxtar Respublikasında sosial müdafiə tədbirlərinin əhatə dairəsi genişləndirilmiş, aztəminatlı ailələrin, pensiyaçıların, əlilliyi müəyyən edilmiş şəxslərin və xüsusi qayğıya ehtiyacı olan ailələrin sosial təminatı istiqamətində müvafiq işlər davam etdirilmişdir. 2025-ci ildə ünvanlı dövlət sosial yardımının orta aylıq ailə sayı 2 666, ailə üzvlərinin orta aylıq sayı 11 852 nəfər olmuş, ümumi ödəniş məbləği 14 milyon manat təşkil etmişdir. 2024-cü illə müqayisədə ailə sayı 45 faiz, ailə üzvlərinin sayı 46 faiz, ödənilən məbləğ isə 33 faiz artmışdır. 2025-ci ildə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin müvafiq Sərəncamına uyğun olaraq 1 yanvar 2025-ci ilədək təyin edilmiş bütün pensiyalar 8,1 faiz indeksləşdirilmiş, sığortaolunanların fərdi hesablarında qeydə alınmış pensiya kapitalı isə 2,2 faiz artırılmışdır. Muxtar respublikada 45 457 nəfər pensiya alan şəxs olmuş və il ərzində onların ödəniş kartı hesablarına ümumilikdə 281,3 milyon manat vəsait köçürülmüşdür. 2025-ci il ərzində 2 872 nəfərə əmək pensiyası təyin olunmuşdur.

2025-ci ildə dövlət büdcəsi vəsaiti hesabına aylıq sosial müavinətlər üzrə 45,9 milyon manat, birdəfəlik sosial müavinətlər üzrə 1,1 milyon manat vəsait ödənilmişdir. Məcburi dövlət sosial sığorta hesabına ödənilən müavinətlərin məbləği 4,9 milyon manat, Prezident təqaüdləri üzrə isə 31,8 milyon manat təşkil etmişdir. İl ərzində sosial müavinət və təqaüdlər üzrə 7 158 nəfərə və ya ümumi təyinatların 79 faizinə proaktiv qaydada təyinat verilmişdir. Məcburi dövlət sosial sığorta hesabına müavinətlər üzrə isə 1 882 nəfərə proaktiv təyinat aparılmışdır. Dövlət büdcəsi hesabına ödənilən sosial müavinət və təqaüdlərin ümumi məbləği 79,4 milyon manat olmuşdur. Bu göstərici 2024-cü illə müqayisədə 12 faiz çoxdur.

2025-ci ildə Naxçıvan Muxtar Respublikasında təhsilin bütün pillələri üzrə fəaliyyət davam etdirilmiş, məktəbəqədər təhsilin əhatəliliyinin artırılması, ümumi təhsildə keyfiyyət göstəricilərinin yüksəldilməsi, məktəbdənkənar və peşə təhsilinin genişləndirilməsi, STEAM təhsilinin inkişafı, müəllimlərin sertifikatlaşdırılması və işə qəbulu istiqamətlərində mühüm tədbirlər həyata keçirilmişdir. Hesabat dövründə təhsil infrastrukturunun səmərəli təşkili, elektron qəbul sistemlərinin tətbiqi, monitorinqlərin keçirilməsi və istedadlı şagirdlərin dəstəklənməsi diqqət mərkəzində olmuşdur.

2025-2026-cı tədris ilində muxtar respublikanın ümumi təhsil müəssisələrində 50 500 şagird təhsilə başlamışdır. Tam orta təhsili 4 nəfər qızıl nişanla başa vurmuş, 380 məzun 500-700 bal intervalında nəticə göstərmiş, 2 623 nəfər ali və orta ixtisas təhsili müəssisələrinə qəbul olunmuşdur. Əvvəlki illə müqayisədə qəbul olunanların sayı 345 nəfər və ya 15 faiz artmışdır. 5 məzun Prezident təqaüdünə layiq görülmüşdür.

2025-ci ildə Naxçıvan Muxtar Respublikasında əhalinin sağlamlığının qorunması, tibbi xidmətlərin əlçatanlığının artırılması, diaqnostik və müalicə imkanlarının genişləndirilməsi, sosial əhəmiyyətli xəstəliklər üzrə təminatın gücləndirilməsi istiqamətində mühüm tədbirlər həyata keçirilmişdir. Əhalinin təcili tibbi yardım xidmətinə əlçatanlığının artırılması və tibbi xidmətlərin keyfiyyətinin yüksəldilməsi məqsədilə 52 təcili tibbi yardım avtomobili alınaraq muxtar respublikaya gətirilmişdir.

Hesabat dövründə ambulator və stasionar xidmətlərin təşkili, ixtisaslaşmış tibbi yardım, sanitariya-epidemioloji nəzarət, dərman təminatı, tibbi ekspertiza və profilaktik tədbirlər səhiyyə sisteminin əsas fəaliyyət istiqamətlərini təşkil etmişdir. 2025-ci ildə muxtar respublikanın tibb müəssisələrinin ambulatoriya bölmələrinə ümumilikdə 1 milyon 39 min 496 müraciət qeydə alınmışdır. Bu göstərici 2024-cü illə müqayisədə 12 faiz az olmuşdur. 2025-ci il ərzində Naxçıvan Muxtar Respublikasında icbari tibbi sığorta sahəsi üzrə ümumilikdə 62,7 milyon manat maliyyə vəsaiti daxil olmuşdur. Bu məbləğin 28,8 milyon manatı Azərbaycan Respublikasının İcbari Tibbi Sığorta üzrə Dövlət Agentliyindən daxilolmaların, 31,7 milyon manatı tibbi sığorta haqları üzrə yerli yığımların, 1,4 milyon manatı depozit gəlirlərinin, 620 min manatı isə overnayt hesabı üzrə faiz gəlirlərinin payına düşür.

2025-ci ildə mədəniyyətin inkişafı, mədəni irsin qorunması, teatr, musiqi və incəsənətin digər sahələrinin inkişafı diqqət mərkəzində saxlanılmış, müxtəlif formatlarda tədbirlər, sərgilər, konsertlər, tamaşalar və maarifləndirici layihələr təşkil edilmişdir. Xüsusilə vurğulamaq lazımdır ki, mədəni irsin qorunması və tariximizin əbədiləşdirilməsi ilə bağlı Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 22 may 2025-ci il tarixli Sərəncamı ilə Möminə xatun türbəsinin bərpası və konservasiyası üçün Prezidentin ehtiyat fondundan Naxçıvan Muxtar Respublikasının Nazirlər Kabinetinə ilkin olaraq 1 milyon manat vəsait ayrılması dövlətimizin milli-mədəni irsimizə verdiyi yüksək dəyərin bariz nümunəsidir. Bununla yanaşı, orta əsrlər Azərbaycan memarlığının dahi nümayəndəsi Əcəmi Naxçıvaninin xatirəsinin əbədiləşdirilməsi məqsədilə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 18 sentyabr 2025-ci il tarixli Sərəncamı ilə Naxçıvan şəhərində Memar Əcəmi Naxçıvaninin abidəsinin ucaldılması qərara alınmışdır. Bu addımlar həm mədəni yaddaşımızın möhkəmləndirilməsi, həm də gənc nəsildə milli kimlik və tarixi irsə bağlılığın gücləndirilməsi baxımından mühüm əhəmiyyət kəsb edir.

Naxçıvan Muxtar Respublikasında gənclərin dövlətçilik ənənələrinə sədaqət ruhunda formalaşdırılması, intellektual potensialının artırılması və asudə vaxtlarının səmərəli təşkili istiqamətində ardıcıl tədbirlər həyata keçirilmişdir. Hesabat dövründə muxtar respublika idmançıları tərəfindən ölkə və beynəlxalq səviyyəli yarışlarda ümumilikdə 444 medal qazanılmışdır. Bu medallardan 198-i qızıl, 129-u gümüş, 117-si bürünc olmuşdur. 2024-cü illə müqayisədə ümumi medal sayı 199-dan 444-ə yüksəlmişdir ki, bu da idman nəticələrində əhəmiyyətli irəliləyişin göstəricisidir. Bundan əlavə, muxtar respublikanın şəhər və qəsəbələrində sadə tipli açıq hava idman qurğularının qurulması istiqamətində işlər davam etdirilmiş, hesabat dövründə 11 sadə idman qurğusu quraşdırılmışdır.

Hesabat ili ərzində sərnişin və yük daşımalarının təşkili daim diqqətdə saxlanılmışdır. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti tərəfindən 2025-ci il 4 mart tarixli Sərəncamla Naxçıvan şəhərində sərnişindaşımaların yalnız elektrik mühərrikli avtobuslarla təşkili məqsədilə 60 ədəd elektrobusun alınması, enerjidoldurma cihazlarının quraşdırılması və müvafiq depo infrastrukturunun təkmilləşdirilməsi nəzərdə tutulmuşdur. Bu məqsədlə 33 milyon 449 min manat vəsait ayrılmışdır. Qəbul olunmuş bu qərar Naxçıvan şəhərində nəqliyyat sisteminin daha müasir, təhlükəsiz və ekoloji cəhətdən təmiz əsaslar üzərində qurulmasına xidmət edir.

2025-ci il ərzində muxtar respublikada rabitə və poçt xidmətlərinin davamlılığı təmin edilmiş, əhəlinin telefon, internet, elektron imza və poçt xidmətlərinə çıxış imkanlarının genişləndirilməsi istiqamətində işlər aparılmışdır. İl ərzində 647 yeni sabit şəbəkə telefon nömrəsi istifadəyə verilmiş, 2 148 yeni abonent internetlə təmin olunmuşdur.

2025-ci ildə muxtar respublikada tikinti sektoru iqtisadi və sosial inkişafın əsas istiqamətlərindən biri olaraq diqqətdə saxlanılmış, yaşayış, sosial, inzibati, enerji, qaz, rabitə və yol infrastrukturu üzrə çoxsaylı layihələr icra edilmişdir. Naxçıvan şəhərində “Yaşıl ada evləri”, “Nakhchivan Residence” yaşayış komplekslərinin və “DOST” Mərkəzinin tikintisi, eyni zamanda, Möminə xatun türbəsinin bərpası üzrə işlər davam etdirilmiş, küçələrin işıqlandırılması və Əliabad qəsəbə daxili avtomobil yollarının əsaslı təmiri üzrə işlərin müəyyən hissəsi tamamlanmışdır.

Rayonlarda da yaşayış binaları, vətəndaş qəbulu məntəqələri, məktəb binaları, suvarma və nasos stansiyaları, tarixi abidələrin bərpası, kənd daxili və rayonlararası yolların əsaslı təmiri istiqamətində işlər davam etdirilmiş və bir sıra layihələr tamamlanmışdır.

Hesabat dövründə muxtar respublikada cinayətkarlığa qarşı mübarizə, ictimai təhlükəsizliyin qorunması, narkotik vasitələrin qanunsuz dövriyyəsinin qarşısının alınması, inzibati xətalara aşkarlanması və profilaktik tədbirlərin gücləndirilməsi istiqamətində məqsədyönlü iş aparılmışdır. 2025-ci il ərzində hüquq mühafizə orqanları üzrə ümumilikdə 581 cinayət faktı qeydə alınmışdır. Bu göstərici 2024-cü illə müqayisədə 89 fakt və ya 18,1 faiz çoxdur. Qeydə alınmış cinayətlərin 98 faizi açılmış, cinayətlər nəticəsində dəymiş 1,3 milyon manat maddi ziyandan 99,6 faizi istintaq dövründə ödənilmişdir. Axtarışda olan şəxslərin müəyyən edilməsi üzrə nəticəlilik 90,2 faiz təşkil etmişdir.

2025-ci il ərzində mülki müdafiə, fəvqəladə halların qarşısının alınması və nəticələrinin aradan qaldırılması, yanğın və texniki təhlükəsizlik, eləcə də xilasetmə istiqamətlərində fəaliyyət davam etdirilmişdir. Xilasetmə işləri çərçivəsində naməlum döyüş sursatının zərərsizləşdirilməsi, civə dağılması, yol-nəqliyyat hadisəsi və digər vəziyyətlər üzrə əməliyyatlar həyata keçirilmişdir. Sənaye və dağ-mədən sahələrində təhlükəsizlik üzrə 252 müəssisədə yoxlamalar aparılmış, 124 lift, 258 qurğu və avadanlıq, 149 qaz təsərrüfatı obyektinə üzrə nəzarət tədbirləri görülmüşdür. Tikinti sahəsində 469 obyekt üzrə layihə sənədlərinə baxılmış, 919 dövlət nəzarəti tədbiri keçirilmiş, 62 obyektə istismara hazırlıq aktı verilmiş və 48 obyekt üzrə qanunsuz tikinti işlərinin dayandırılması barədə qərar qəbul edilmişdir.

Hörmətli deputatlar,

Təqdim olunan hesabat göstərir ki, 2025-ci ildə muxtar respublikada davamlı iqtisadi artımın təmin edilməsi, əhalinin sosial rifahının yüksəldilməsi, xidmətlərin keyfiyyətinin artırılması və infrastrukturun yenilənməsi istiqamətində ardıcıl və məqsədyönlü tədbirlər həyata keçirilmişdir. Nazirlər Kabineti tərəfindən qarşıdakı dövrlərdə də muxtar respublikanın inkişafı üçün cənab Prezident İlham Əliyevin müəyyənləşdirdiyi istiqamətlər üzrə tədbirlərin həyata keçirilməsi prioritetləşdirilmişdir. Naxçıvan Muxtar Respublikasının Konstitusiyasına edilmiş dəyişikliklərdən irəli gələn məsələlərin təmin edilməsi operativ şəkildə icra ediləcəkdir.

Bununla yanaşı, "Naxçıvan Muxtar Respublikasında su ehtiyatlarından səmərəli istifadənin təmin edilməsinə dair 2026–2030-cu illər üçün Tədbirlər Planı"nın təsdiqi, eləcə də "Naxçıvan Muxtar Respublikasında əhalinin içməli su ilə təminatının yaxşılaşdırılmasına dair əlavə tədbirlər haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin sərəncamlarından irəli gələn tədbir və layihələrin vaxtında və keyfiyyətlə icrası qarşımızda olan ən mühüm tapşırıqlardır.

Muxtar respublikanın blokada şəraitinin aradan qaldırılmasında xüsusi əhəmiyyət kəsb edən Zəngəzur dəhlizinin muxtar respublika ərazisindən keçən hissəsində dəmir yolu, avtomobil yolu, yüksək gərginlikli elektrik verilişi xətlərinin çəkilişi, həmçinin digər kommunikasiya xətlərinin layihəsinin sürətlə icrası məqsədilə torpaq, əmlak, xammal təminatı və digər təşkilati məsələlərin həlli Nazirlər Kabineti tərəfindən operativ icra olunacaqdır.

Bunlarla yanaşı ictimai nəqliyyatın müasir tələblərə uyğun qurulması məqsədilə şəhərlərarası marşrut xətlərinin yenidən formalaşdırılması, iri yaşayış məntəqələri arasında sənişindəşmə xidmətlərinin təkmilləşdirilməsi və avtobus parkının yenilənməsi ilə bağlı kompleks tədbirlərin həyata keçirilməsi nəzərdə tutulur. Eyni zamanda, "Ordubad" Dövlət Tarix-Mədəniyyət Qoruğunda bərpa və konservasiya işlərinin aparılması, xalq sənətkarlığının dirçəldilməsi və ərazinin turizm məkanına çevrilməsi məqsədilə müvafiq konsepsiyanın hazırlanması işləri davam etdirilir.

2026-cı ildən etibarən sahibkarlıq fəaliyyətinə 10 il müddətinə tətbiq olunan güzəştlər sahibkarlığın inkişafını stimullaşdırmaqla işsizliyin azaldılması və yeni iş yerlərinin yaradılması üçün geniş imkanlar yaradır. Bu istiqamətdə Nazirlər Kabineti tərəfindən ardıcıl və məqsədyönlü tədbirlər həyata keçirilir. Əhalinin mənzilə olan tələbatının ödənilməsi və yaşayış şəraitinin yaxşılaşdırılması məqsədilə çoxmənzilli yaşayış binalarının, o cümlədən güzəştli mənzillərin tikintisi istiqamətində tədbirlər davam etdirilir.

Hörmətli deputatlar!

Naxçıvan Muxtar Respublikasının Nazirlər Kabineti bundan sonra da üzərinə düşən vəzifələri yüksək məsuliyyət hissi ilə yerinə yetirərək, muxtar respublikanın davamlı inkişafı, vətəndaşların rifahının yüksəldilməsi və qarşıda duran strateji hədəflərin uğurla həyata keçirilməsi istiqamətində bütün imkanlarını səfərbər edəcəkdir.

Diqqətinizə görə təşəkkür edirəm.

Sağ olun.